

Punkt 9.

Orientering om Inddragelse i praksis

2012-21517

Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen fremsender til Familie- og Socialudvalgets orientering

at rapporten "Inddragelse i Praksis. En undersøgelse af unges inddragelse i sagsbehandlingen og familiearbejdet i Aalborg Kommune" er udarbejdet på baggrund af projektførelbet

at det er planlagt, at forskerne med afsæt i projektførelbet og rapporten vil skrive 1 til 2 artikler til faglige tidsskifter.

at der på centralt plan udarbejdes en pjece, der beskriver sagsførelbet, når den unge fylder 18 år, til uddeling blandt de unge og deres forældre. Der samarbejdes med Uddannelseshuset og Ældre- og Handicapforvaltningen.

at der er forslag om en fælles temadag med fx Lars Uggerhøj, som har været tilknyttet forskningsprojektet, som en opfølgning med særlige fokus på den inddragende og ressourceorienterede kommunikation for familiegupper og Uddannelseshuset.

at Ledergruppen sikrer, at rapporten kommer ud til medarbejdere og dagsordenssættes på lokale personalemøder med henblik på lokal omsætning.

at det generelt i forvaltningen drøftes om der i andre sammenhænge skal afprøves modeller, hvor unge inddrages på højere trin på inddragelsesstigen.

Beslutning:

Til orientering.

Sagsbeskrivelse

Indstillingen fremsendes ligeledes til Beskæftigelsesudvalgets orientering.

Baggrunden for projektet

På baggrund af et samarbejde mellem Forskningsgruppen i socialt arbejde (FoSo) ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet og Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen, Aalborg kommune besluttede parterne i samarbejde med Institut for Statskundskab, Aalborg universitet i 2012 at etablere et ph.d. forløb med henblik på at undersøge forvaltningens arbejde med inddragelse af unge. Ph.d. projektet var samfinansieret af Aalborg kommune og Aalborg universitet og blev påbegyndt d. 1. marts 2013. Af personlige årsager måtte ph.d. projektet ophøre efter ca. 1½ år.

For at de indsamlede data og resultater der var opnået under ph.d. forløbet stadig kunne få anvendelse i praksis, samt at de resterende midler fra det samfinansierede ph.d. projekt kunne anvendes til forskning der kunne bevidstgøre og ændre praksis, indledte Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen og FoSo i foråret 2015 forhandlinger om muligheden for at gennemføre en mindre undersøgelse med udgangspunkt i de forholdsvise få midler, der resterende fra det afsluttede ph.d. projekt.

I sommeren 2015 indgik parterne aftale om at gennemføre projektet 'Inddragelse i praksis'.

Praksisforskning

Det blev aftalt, at den overordnede ramme for projektet skulle være praksisforskning.

I forhold til projekt "Inddragelse i praksis" betyder det, at der har været et samarbejde, hvor der indgår både forsknings- som læringsprocesser. Det vil sige, at der sker en vekselvirkning mellem forskningsdelen og læringsprocessen og hvor man i fællesskab, som en del af processen, aftaler rammen for forskningsdelen og for læringsprocessen.

Mere konkret har dette betydet, at der har været dels en tæt og løbende dialog mellem de forskere der har været tilknyttet fra universitetet og Aalborg Kommune. Forløbet har været planlagt, så der hele tiden har været en løbende dialog mellem de tilknyttede forskere og deltagerne i projektet. Dette er blandt andet sket via afholdelse af en række møder med ledelse og medarbejdere undervejs i undersøgelsesforløbet.

Møderne har været med til at kvalificere undersøgelsen. Samt give den vekselvirkning og læring undervejs, der ligger i praksisforskning.

Det blev besluttet, at projektet skulle forankres i et tværsektorielt samarbejde, med familiegrupperne (ungeteams) og uddannelseshuset, - både socialcenter og jobcenter. Fokus i projektet skulle således være på inddragelse af unge i overgangen.

Data

Projektet er bygget op omkring 3 typer af data.

Semistrukturerede interview udført i det tidligere ph.d. projekt.

Data og analyser fra intern rapport 'Når de unge bliver voksne – En kvalitativ undersøgelse af 10 unges oplevelse af overgangen fra unge- til voksenområdet',

Samt en række nye observationer af møder mellem rådgivere og unge gennemført specifikt til denne undersøgelse. Observationerne er udført af Lars Uggerhøj, Maja Lundemark og Lene Ingemand Brandt, som har været tilknyttet nærværende projektet.

Resultater fra undersøgelsen

I nedenstående vil hovedresultaterne fra undersøgelsen kort blive præsenteret.

Deltagelsesstigen

Der kan tegnes et differentieret billede af inddragelse og der synes ikke at være en éntydig definition. Der skal således foretages en diskussion og afvejning af forskellige bud, niveauer og forståelser. Med den forståelse har forskerne med afsæt i og inspiration fra forskellige teoretikere udviklet deres egen fortolkning af en deltagelsesstige og dens niveauer, som de illustrerer på følgende måde:

6. Ejerskab til egen sag og interventioner	Selvbestemmelse og aktør
5. Delegeret magt	Medbestemmelse og delvis aktør og medspiller
4. Deltagelse i dagsorden, delvist partnerskab	Medindflydelse og medspiller
3. Informeres og høres	Medindflydelse og informant
2. Informeres og/eller pålagt inddragelse	Informant
1. Ikke inddragelse/manipulation	Passiv rolle

En vigtig pointe i forhold til inddragelsesstigen er, at den ikke skal tolkes værdiladet. Forstået på den måde, at det højeste niveau ikke altid i alle sammenhænge er det bedste.

Der kan være overordnede rammer som fx lovgivning der gør, at niveauet for inddragelse ikke kan komme op på niveau 4,5,6.

Der vil også være møder, hvor selve mødet kun tilsiger et bestemt niveau fx hvis der er tale om et møde, som har karakter af at være et orienteringsmøde.

De unge i 3. person

På flere af de observerede møder omtales den unge i 3. person, selvom han/hun befinder sig til stede på mødet, og der tales ofte 'om' og ikke 'til' den unge på møderne. Rapportens resultater peger på, at de gode intentioner på de unges vegne i mange tilfælde medfører, at de professionelle – eller i et par tilfælde familien – taler den unges sag i så høj grad, at de unge får en perifer rolle på møderne.

Observationerne fra undersøgelsen peger på en tendens til at svare på den unges vegne. Dette ses især hos deltagende forældre, bostøtter, UU-vejledere og andre kontaktpersoner. Det er således ofte de personer, som har den tætte kontakt til de unge, som føler sig i stand til eller føler sig drevet til at svare på den unges vegne. Observationerne viser, at jo mere forældre og personlige støtter svarer på den unges vegne, jo mere tiltagende tavs bliver den unge

Det er måske særlig interessant, fordi observationerne netop peger på gode intentioner og på, at når der 'tales den unges sag', er det i den bedste mening. Også set ud fra et inddragelsesperspektiv.

Forståelse af informationer og beslutninger

Forståelsen af informationer og beslutninger der er givet på møder, er helt afgørende.

Rapportens konklusion peger på, at der kommunikeres klart på stort set alle møder. Med klart menes, at spørgsmål, overvejelser og beslutninger formuleres tydeligt og gentages flere gange. Informationsniveauet eller ambitionen om at informere synes således højt.

Derimod viser observationerne, at det sjældent tjekkes, om den unge har forstået information og beslutninger.

Den unge fremstår således som primært informant og ikke medspiller, hvorved deres inddragelse nærmere har karakter af at være pålagt end at være frivilligt valgt.

Dagsorden og inddragelse samt ejerskab på et møde

For mange møder gælder det, at der ingen regler er for møderammen. Nogle rådgivere bruger flipover som dagsorden, andre har dagsorden på eget papir, andre igen ridser kort en dagsorden op og nogle oplyser ikke dagsorden – og har måske heller ikke en fastlagt dagsorden. Ligesom formen for dagsorden er meget differentieret, så er anvendelsen af den under møderne, lige så differentieret. Nogle få følger dagsordenen, mens de fleste 'slipper' dagsordenen undervejs på mødet eller den 'overtages' af en af de deltagende Bostøtter, kontaktpersoner eller UU-vejledere.

Observationerne viser, at det ikke er tydeligt på møderne om der bliver taget referat, - og i så fald hvem der tager referat. Dette står i modsætning til de observationer der viser, at der er et relativt højt informationsniveau på møderne. Hvilket kan pege på, at, omsætning og virkninger af såvel informationer som signaler om samarbejde på den måde er fraværende. Det bliver altså ikke tydeligt hvem der tager ansvar for at omsætte de mange informationer.

Opsamlende

På baggrund af de samlede observationer og analyser er der tegn på, at der hos alle deltagere i møder er et ønske om at inddrage de unge i det sociale arbejde. Analyserne peger dog også på, at størstedelen af inddragelsen placerer sig på de laveste trin på den i rapporten udarbejdede deltagelsesstige, og at inddragelsen dermed ikke lykkes som formentlig forventet.

Observationerne viser også, at det er kendetegnende, at inddragelse er meget differentieret selv på samme type møder. Forskerne fristes til at konkludere, at der hersker en vis tilfældighed i den inddragelse de unge møder. En tilfældighed, som lader til at blive reguleret fra rådgiver til rådgiver, når der ses bort fra de faste rammer, der er lavet for Familieråd og de fleste Netværksmøder.

Som analyserne af møderne og de teoretiske omdrejningspunkter fremhæver, så kan inddragelse dog ikke stå alene. Inddragelsen er indlejret i kommunikationen. Sagt på en anden måde: man kan have nok så gode dagsordner og referater, hvis ikke der kommunikeres inddragende eller samspillende.

Barrierer og fremadrettede handle muligheder

Det må således konkluderes, at undersøgelsen peger på, at der fremadrettet er brug for et fokus på forskellige former for inddragende kommunikation.

Der fremstår derved et skærpet behov for differentierede kommunikative strategier.

Det vurderes, at der er et potentiale ved at anvende de former for kommunikation, som tyder på at være mest inddragende og invitere de unge til samspil. Her tænkes eksempelvis på møder, hvor der kan observeres direkte og åben kommunikation, og hvor de unge selv resumerer mødernes indhold. I denne type kommunikation fremstår de unge i højere grad som aktører og medspillere. Potentialet kunne eksempelvis udnyttes ved at skabe øget og fælles viden om inddragende kommunikation, og de fælder som ligger lige for, når man gerne vil støtte og hjælpe de unge – eksempelvis når støttende personer 'taler den unges sag'.

Observationerne peger på, at der er uklarhed om, hvad inddragelse er og hvordan inddragelse omsættes i den daglige praksis. Når det er uklart, er der risiko for alene at tage udgangspunkt i egne forestillinger om inddragelse. På baggrund af observationerne, et forskerne ikke i tvivl om, at alle involverede myndigheds-personer har et reelt ønske om at inddrage og høre de unge. Men observationerne viser også, at disse intentioner fører i mange retninger, og at nogle retninger får en direkte ikke-inddragende karakter. Det mest tydelige eksempel er, når fagpersoner 'taler den unges sag' og der observeres en tydelig passivitet hos den unge.

På baggrund af undersøgelsen og konklusioner i rapporten er det forskernes anbefaling, at man er opmærksom på, at få de unges perspektiv styrket.

Forslag til hvorledes dette kan gøres er:

I det daglige arbejde gennem øget udnyttelse af nogle af ovenstående potentialer, som fx et fokus på forskellige former for inddragende kommunikation.

Gennemføre løbende undersøgelser af de unges oplevelser, som derved også kan kvalificere de faglige drøftelser yderligere.

Tage skridtet fuldt ud og involvere de unge i udviklingen af samarbejdet med de unge – altså have en form for ekspertgruppe eller panel af unge, som kan vejlede og løbende forholde sig kritisk til arbejdet med inddragelse. Herved kunne der skabes mulighed for at 'kravle' op af deltagelsesstigen både i det daglige konkrete arbejde og i det mere overordnede planlæggende arbejde, samt få støtte i udviklingen af en mere samarbejdsorienteret kommunikation.

Det er aftalt på det afsluttende møde med deltagere i projektet, at den videre proces og læring af undersøgelsen skal ske lokalt i de afdelinger/enheder, der har deltaget i projektet. (Ungemakkerskaber i Familiegrupper og Uddannelseshuset) efter drøftelse i ledermøder.

De overordnede temaer der blev nævnt i denne sammenhæng der skulle arbejdes videre med er:

- Kommunikation
- Hvordan vil vi arbejde med kommunikationsstrategier
- Unge som eksperter
- Hvad tænker de unge om det. Blive nysgerrig på hvad der skal til for at den unge føler sig inddraget.
- Spørge de unge hvad er et godt overleveringsmøde.
- Unge ekspertpanel
- Refleksion
- Skabe et rum hvor det er muligt at snakke inddragelse fx med afsæt i inddragelsesstigen
- Give hinanden feed back – fx ved en gang imellem at gå med på hinandens møder som observatør
- Træde ind i anden rolle/ observerer med et kritisk blik

Drøftelse på Familiegruppeledermøde

Rapporten har været drøftet på familiegruppeledermøder den 17.01.2017 og det blev besluttet at:

- På centralt plan udarbejdes en pjece, der beskriver sagsforløbet, når den unge fylder 18 år, til udde-
ling blandt de unge og deres forældre. Pjecen bliver til i et samarbejde mellem Uddannelseshuset og
Specialgruppen.
- Der skal tilrettelægges undervisning med Lars Uggerhøj som en opfølgning med særlige fokus
på den ressource orienterede samtale for familiegrupper og Uddannelseshuset. Dette aftales nær-
mere med det samlede Uddannelseshus.
- Ledergruppen sikrer, at rapporten kommer ud til medarbejdere og dagsordenssættes på lokale per-
sonalemøder eller temadag, i naturlig sammenhæng med omsætning af Udviklingsstrategien. Evt.
kan der laves noget på tværs.
- Det overvejes i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen generelt, om der skal afprøves mere invol-
vering i af unge "højere på inddragelsesstigen" - fx ved nye tiltag.

Bilag:

Hele rapporten final.pdf